

Teater ja muusika.

„Aida“.

Verdi kirjutas selle ooperi tolmajal, kui Wagner oma muusikaliste draamadega suurt tähelepanu igal pool äratas ja muidugi ka „Rigoletto“ ja „Traviata“ looja ei võinud eemale jääda ooperi uute vormide muutmisele, aga siiski ei võtnud ta omaks Wagneri peaprintsiipi: deklamatsioonid või arioso-retsiitatiivi stiili, ja täieliku leitmotiivide läbitoomi, mis karakteriseerib muusikalise draama kangelaasi. Verdi leitmotiivid on episoodilised ja Wagneri vastu tartotab ta suurt vokaalansamblit, loor, ja kirjutas jällegi kõik oma muusikat aariate vormides, mis üldse, nagu eriti Nabamessi romanis, Aida aaria esimeses vaatuses ja viimane duett nende vahel, päris Itaalia muusika laadis on komponeeritud, vaatamata et ooperi draamatilise süsu on varra Egiptuse loost võetud. Mõnikord tulevad ette väga ilusad eepilised meloodiad, mis annavad tobe teise koloriidi, aga see on muidugi vähe. „Aida“ on nii efektiivne, et suurele publikumile tal peab isik suur edu olema, jama kui Meyerbeeri ooperitel, nagu „Hugemotid“, kus viimane duett on lihejuline „Aida“ lõpuduetile, mis kõijele muusikaarmastajale vähe meeldib oma pateetilisehannaalhe viisiga. Sügavust see muusika ei paku ja sellepärast on ooperi muusika enam vähesipidine. Lavastajale on „Aida“ tänuks illesanne. Kui Peeterburis asutati „Muusikaline-draamateater“, kus näitejuht Lapinski püüdis ooperi üle londa need printsiibid, mis Moskva „Kunstiteatris“ olid leitud, siis lavastas tema ka „Aida“ Peeterburi konservatooriumi lavast, kus oli ka ringhorisont ja need valguvuse efektid, mis näid meil „Estoonia“ teatris. Lavastaja K. Noorlein näitas oma „Aida“ lavastusega, et ta tunneb kõik viimase ajal illes leitud tehnilised lavastabid ja oskab põhjalikult ka kõikides suhetes digesti ajaloo stiili, regemuspaita kujutada. A. Bahtrami koloriitid, ülihead dekoratsioonid aitavad lausa sellele tugemale väljale muljele, mis ooper esimesest vaatusest kuni lõpuni avaldas. Näitejuht J. Birchan on head asjatundmist ilmutanud: plastiline element ei paistnud filma mitte ainult choreograafilises kunstis, mis Verdi ooperis rikkalt esitatud, vaid ka meie lauljad allatasid plastiliste poosidega, karakterilise waba täeltiigutustega, mis nagu uski liigutused paistid. Tähelepanu äratabid veel toredad, stiilsed kostüümid ja osalised, eriti õnnelik grimma, mis oli ülihea näit. Aidal ja tema isal Amonasrol (etiopla- jed). Mis lauluise puurtub, siis peab jälle esimesel kohal nimetama hilalast K. Jõeni, kes Nabamessi partiiis avaldas oma suurt vokaalvõimist, hilgabes kauni bel canto'ga oma romanis, mis ta Itaalia keeles ette lundis, kuna ta terve partii laulis Salsa keeles. Millal aga kaame seda oja ka Eesti keeles kuulda? Aida't laulis D. Olat-Mikk, kellel küll pole eht dramaatiline sopran, aga kes siiski väga mõjurikalt tugewa hääleolavusega oma partii läbi viis, jama kui pr. S. Siner (Amneris), kelle hääle pole ka mitte harviline mezzo-sopran, mispärast tema kõrge tekituur võlas palju paremini, kui lesimine (meedium) ja alumine register, kus on koovitaro enam jõudu, mis kõrge sopran ei suuda võlja anda. Wiul ei wõi hästi seda mängida, mis on violale wõi violoncellole kirjutatud; pole ka mitte dige, et „Sevilla habemeajaja“ Figaro baritoni partii meil laulab tenor, mida kufagil mitte ei praktiseerita. Riitumäärilised olid: K. Mii- tof (Amonasro), P. Svanen (Kamphid) ja S. Herman (luningas). Muusikajuht A. Kapp on „Aida“ jälle palju töötanud ja waetva näinud, sest ooper sai lindlasti ja väga praet- sifelt ette lantud. Ta sai laua aega ette wal-

1922/23

239

laus 49
1 hooaja

Suuresti

Vaba Maa " 28. 23

„Vaba Maa“ kv. 28

veebr. 1923

13